

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2025.gada 17.jūnijā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Dzintra Amerika, senatores Anita Kovaļevska un Diāna Makarova

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 29.aprīļa lēmuma Nr. 31.1-22.11/22.11/5086 atcelšanu, sakarā ar /Persona A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 9.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 29.aprīļa lēmumu Nr. 31.1-22.11/22.11/5086 kā galīgo administratīvo aktu, ar kuru atstāts negrozīts sākotnējais 2020.gada 30.decembra lēmums, pieteicējam /Persona A/ kā SIA „Can-USA” bijušajam valdes loceklim noteikts pienākums atlīdzināt budžetam SIA „Can-USA” nokavētos nodokļu maksājumus 99 117,03 *euro*. Dienests lēmumā konstatēja, ka ir izpildījušies visi likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmajā daļā minētie kritēriji, lai pieteicējam uzliktu šādu pienākumu.

Pieteicējs lēmumu pārsūdzēja tiesā.

[2] Ar Administratīvās apgabaltiesas spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums, pievienojoties arī rajona tiesas sprieduma motivācijai, pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja amata pienākumu pildīšanas laikā no 2019.gada 12.augusta SIA „Can-USA” sāka veidoties nokavētie nodokļu maksājumi, kas 2019.gada 2.decembrī pārsniedza 50 Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummu.

Valsts ieņēmumu dienests 2019.gada 22.augustā, 2020.gada 17.janvārī un 2020.gada 18.februārī pieņēmis lēmumus par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu no SIA „Can-USA”. Lēmumi paziņoti SIA „Can-USA”.

2020.gada 29.jūlijā sastādīts akts par piedziņas neiespējamību no SIA „Can-USA”, un 2020.gada 21.februārī nosūtīts brīdinājums par maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu.

Tādējādi ir izpildījušies likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmās daļas 1., 2., 4. un 5.punktā noteiktie kritēriji.

[2.2] Vērtējot, vai ir izpildījies likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktais kritērijs, ir pareizs pieteicēja norādītais, ka ne jebkurš aktīvu atsavināšanas fakts ir uzskatāms par priekšnosacījumu komercsabiedrības nokavēto nodokļu maksājumu piedzišanai no pieteicēja. Būtiski konstatēt, vai

pieteicēja kā SIA „Can-USA” valdes locekļa darbība vai bezdarbība novedusi pie tā, ka komercsabiedrības parāds nav samaksāts.

Ar lietā esošo dokumentu kopumu ir pierādīts SIA „Can USA” piederošā aktīva – automašīnas *AUDI A8* – atsavināšanas fakts. Tāpat ir pierādīts, ka atsavināšana notikusi pēc nokavēto nodokļu maksājumu izveidošanās un pēc tam, kad 2018.gada 19.februārī pieņemts lēmums par nodokļu revīzijas (audita) veikšanu un 2018.gada 23.aprīlī noformēts tematiskās pārbaudes akts.

[2.3] Vērtējot pieteicēja kā SIA „Can-USA” amatpersonas darbības, no lietas materiāliem secināms, ka pieteicējs kā SIA „Can-USA” vienīgā amatpersona un vienīgais dalībnieks laikā, kad komercsabiedrībai tika veikts nodokļu audits, faktiski apturēja komercsabiedrības saimniecisko darbību.

[2.4] Pieteicējs argumentē, ka nekad neesot bijis SIA „Can-USA” patiesais labuma guvējs un persona, kura faktiski vadījusi šo komercsabiedrību. Tomēr lietas materiāli apstiprina, ka pieteicējs personīgi piedalījies strīdus aktīvu atsavināšanā un aktīvi rīkojies kā SIA „Can-USA” amatpersona, tostarp, lai apturētu SIA „Can-USA” saimniecisko darbību.

[2.5] Pieteicējs argumentē, ka dienests pieprasa atlīdzināt SIA „Can-USA” nokavētos nodokļu maksājumus brīdī, kad tā ir likvidēta. Tādējādi tiek liegta iespēja pilnā apmērā piemērot likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.–62.pantā reglamentēto procesu un pilnvērtīgi organizēt un nodrošināt nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanas procesu, kā arī ierobežo iespēju pieteicējam izmantot tam ar likumu piešķirtās tiesības. Taču pieteicējs nav konkretizējis, kādas tieši likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.–62.pantā noteiktās tiesības viņam nebija iespējams īstenot un kā tas varēja ietekmēt dienesta tiesības uzlikt pienākumu pieteicējam atlīdzināt parādus.

SIA „Can-USA” bija pienākums iesniegt maksātnespējas pieteikumu, ja tā ilgāk nekā divus mēnešus nebija nokārtojusi parādsaistības, kurām iestājies izpildes termiņš. Tieši pieteicējam kā amatpersonai bija pienākums savlaicīgi risināt ar maksātnespēju saistītos jautājumus. No lietas materiāliem redzams, ka laikā, kad SIA „Can-USA” veikts nodokļu audits, pieteicējs veica darbības, lai pārtrauktu tās saimniecisko darbību un atsavinātu komercsabiedrības aktīvus. Minētais tieši apstiprina mērķtiecīgas darbības, kas vērstas uz izvairīšanos no nodokļu samaksas.

[2.6] Nepamatots ir arguments, ka SIA „Can-USA” nodokļu parādu dzēšana pēc tās likvidācijas nozīmē, ka šo maksājumu atlīdzināšana no pieteicēja nav iespējama.

Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta pirmajai daļai akts par piedziņas neiespējamību sastādīts 2020.gada 29.jūlijā. Brīdinājums par administratīvā procesa uzsākšanu nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanai budžetam pieteicējam nosūtīts 2020.gada 21.septembrī.

Pieteicējs 2020.gada 20.oktobrī nosūtīja dienestam atbildi uz brīdinājumu, kurā izteikti iebildumi par viņa atbildību, kas ir līdzīgi pieteikumā norādītajiem argumentiem.

Ņemot vērā, ka pieteicējs brīdinājumā noteiktajā termiņā nebija iesniedzis dokumentus, kas apliecina, ka viņš nav atbildīgs par nokavēto nodokļu maksājumu izveidošanos un juridiskās personas aktīvu atsavināšanu, dienests uzsāka papildu pierādījumu iegūšanu un pieejamās informācijas pārbaudi kustamās mantas reģistros. Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta piektajai daļai sākotnējais lēmums pieņemts 2020.gada 30.decembrī.

Ņemot vērā likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta devīto daļu, atbildība par SIA „Can-USA” saistībām uz pieteicēju pārgāja brīdī, kad lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu kļuva neapstrīdams.

Pamats procesa uzsākšanai ir tas, ka persona ir bijusi juridiskās personas valdes loceklis laikā, kad ir izveidojušies attiecīgie nokavētie nodokļu maksājumi. Tātad nosacījums ir saistīts ar konkrētā valdes locekļa darbību juridiskajā personā un nodokļu parāda izveidošanos tieši šī valdes locekļa darbības laikā. Likumdevējs nav paredzējis kā nosacījumu procesa uzsākšanai šīs juridiskās personas faktisku pastāvēšanu procesa uzsākšanas brīdī. Minētajam ir racionāls izskaidrojums, jo bieži vien faktu par nodokļu parāda esību dienests var konstatēt, veicot

nodokļu kontroles pasākumus trīs gadu laikā no attiecīgā nodokļa samaksas termiņa. Tādējādi ir iespējams, ka brīdī, kad tiek konstatēts nodokļu parāds, juridiskā persona ir jau likvidēta.

Tomēr tas nenozīmē, ka līdz ar juridiskas personas likvidāciju izbeidzas valdes locekļa atbildība. Turklāt arī citos normatīvajos aktos likumdevējs ir noteicis valdes locekļa atbildību, piemēram, Komerclikuma 169.panta piektajā daļā un Maksātspējas likuma 72.¹panta trešajā daļā. Tāpat jāņem vērā, ka nodokļu parādu dzēšana neatbrīvo personu no atbildības, kas var iestāties, ja pret nodokļu parādnieku ir uzsākts kriminālprocess par izvairīšanos no nodokļu nomaksas.

Valdes locekļa atbildība par komercsabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem un tās saistībām nebeidzas līdz ar juridiskas personas likvidāciju.

[2.7] Ar Uzņēmumu reģistra 2020.gada 16.marta lēmumu izbeigta SIA „Can-USA” darbība, jo komercsabiedrība nav sasniedzama tās juridiskajā adresē. Pamatojoties uz 2020.gada 3.augusta lēmumu, SIA „Can-USA” izslēgta no komercreģistra ar 2020.gada 3.augustu. Pēc SIA „Can-USA” likvidēšanas 2020.gada 7.septembrī tika dzēsti visi tās nokavētie nodokļu maksājumi.

No likuma „Par nodokļiem un nodevām” 25.panta pirmās daļas izriet, ka priekšnoteikums nodokļu parāda dzēšanai ir komercsabiedrības izslēgšana no Uzņēmumu reģistra reģistriem. Tomēr tas nenozīmē, ka līdz ar juridiskas personas nodokļu parādu dzēšanu tās valdes loceklis, kura darbību rezultātā nodokļu parādi bija radušies un kurš veica darbības, kas vērstas uz izvairīšanos no nodokļu samaksas, tiek atbrīvots no atbildības.

[2.8] Tādējādi ir izpildījies likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktais kritērijs – pēc tam, kad pieņemts lēmums par nodokļu revīzijas (audita) veikšanu un noformēts tematiskās pārbaudes akts, kurā konstatēti pārkāpumi, SIA „Can-USA” ir atsavinājusi sev piederošos aktīvus un pieteicēja darbības rezultātā nav pilnā apmērā veikti komercsabiedrības nodokļu maksājumi likumā noteiktajos termiņos.

Pieteicējs, vadot SIA „Can-USA”, nav rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks, proti, apzinoties, ka nodokļu kontroles rezultātā komercsabiedrībai tiks noteikti budžetā papildu nodokļu maksājumi ievērojamā apjomā, ir atsavinājis tai piederošos aktīvus (divus transportlīdzekļus), kā arī ir pilnībā apturējis tās saimniecisko darbību un slēdzis norēķinu kontu ar mērķi izvairīties no nodokļu samaksas, tādējādi nodarot finansiālus zaudējumus budžetam un aizskarot būtisku sabiedrības interesi saņemt nodokļu maksājumus, kuri tālāk var tikt izlietoti sabiedrības labklājības nodrošināšanai.

[3] Pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu, norādot turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Tiesa kļūdaini konstatējusi, ka izpildās likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmās daļas 3.punktā norādītais priekšnoteikums. Pārdoto transportlīdzekļu kopējā vērtība bija 19 500,00 *euro*, kas ir tikai 19,67 % no kopējā sabiedrības nokavētā nodokļu parāda. Tātad nav konstatējams, ka pieteicējs būtu veicis darbības, kuru rezultātā nav pilnā apmērā samaksāti sabiedrības nokavētie nodokļu maksājumi.

[3.2] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka nodokļu parādu piedziņa no pieteicēja notika deviņus mēnešus pēc tam, kad SIA „Can-USA” bija likvidēta. Uz to, ka pēc sabiedrības likvidācijas nav iespējama nodokļu parādu piedziņa no pieteicēja, norāda vairāki apstākļi.

Pirmkārt, nav strīda, ka nodokļu parāds ir dzēsts, tādējādi kontekstā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 25.panta pirmās daļas 7.punktu nav saprotams kādu nodokļu parādu no pieteicēja mēģina piedzīt.

Otrkārt, uz to norāda sabiedrības tieša līdzdalība dienesta iniciētajā procesā. Piemēram, dienestam bija pienākums informēt ne tikai pieteicēju, bet arī sabiedrību par uzsākto nodokļu atlīdzināšanas procesu pret pieteicēju (likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta pirmā daļa). Sabiedrības informēšanai ir būtiska nozīme, jo tieši pēc paziņojuma saņemšanas sabiedrībai, ievērojot likumā „Par nodokļiem un nodevām” noteiktos termiņus, bija iespēja īstenot vairākas tiesības, kuru rezultātā nodokļu parādu atsavināšanas procesam jābūt izbeigtam – iesniegt

maksātnešpējas procesa pieteikumu, lai novērstu kaitīgas sekas valdes loceklim, samaksāt valsts budžetā nodokļu parādu u.c.

Tāpat likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta devītā daļa paredz solidāru atbildību par nodokļu parādu, kas nozīmē, ka sabiedrība un tās faktiskais vadītājs kopīgi atbild par nokavēto nodokļu maksājumu samaksu. No solidāras atbildības izriet vienas personas tiesības prasīt no otras puses atlīdzināt samaksāto parādu. Ja sabiedrība ir likvidēta, sabiedrības faktiskajam vadītājam nav iespējas īstenot prasījuma tiesības.

Likums arī paredz iespēju uzsākt maksātnešpējas procesu pēc tam, kad ir saņemts paziņojums par sabiedrības nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu no pieteicēja. Tiesības un pienākums ierosināt maksātnešpējas procesu sabiedrībai radās pēc nodokļu parāda izveidošanās, tomēr tas nenozīmē, ka šīs tiesības nebūtu iespējams īstenot pēc tam, kad uzsākts parādu atlīdzināšanas process. Turklāt vērā ņemams ir apstāklis, ka maksātnešpējas procesa uzsākšana ir pamats izbeigt uzsākto procesu (likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta pirmā daļa).

Tādējādi apstākļos, kad sabiedrība ir likvidēta, likuma „Par nodokļiem un nodevām” XI nodaļā ietvertais regulējums nav piemērojams, un dienestam nav tiesību uzsākt procesu par sabiedrības nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu budžetam no pieteicēja.

[3.3] Tiesa spriedumā ir norādījusi, ka sabiedrības nodokļu parādu dzēšana pēc tās likvidācijas nenozīmē, ka šo maksājumu atlīdzināšana no pieteicēja nav iespējama. Tomēr tiesa savā argumentācijā nepamatoti sajauc Komerclikumā un Maksātnešpējas procesa likumā paredzētos regulējumus ar likumā „Par nodokļiem un nodevām” iekļauto. Sabiedrības nodokļu parādu piedziņa no pieteicēja, pamatojoties uz Komerclikumā un Maksātnešpējas procesa likumā ietvertajiem noteikumiem, ir iespējama tikai un vienīgi civilprocesa ietvaros, bet lieta tiek skatīta administratīvā procesa ietvaros.

[3.4] Tiesa nepareizi interpretējusi likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmo daļu. Pierādījumi liecina par to, ka faktiskais sabiedrības vadītājs un patiesā labuma guvējs bija cita persona. Lietā esošie pierādījumi apstiprina faktu, ka sabiedrības faktiskais vadītājs bija /Persona B/, nevis pieteicējs.

[3.5] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka aktīvu atsavināšana notika normālas komercprakses ietvaros. Savukārt likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmā daļa neparedz iespēju saukt pie atbildības valdes locekli par aktīvu atsavināšanu, kas notikusi normālas komercprakses ietvaros.

[3.6] Tiesa nav noskaidrojusi *AUDI Q7* atsavināšanas brīdi. Tas ir būtiski, jo likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmās daļas 3.punkts nosaka brīdi, kad aktīvam ir jābūt atsavinātam, lai uzņēmuma valdes locekli vai faktisko vadītāju būtu iespējams saukt pie atbildības. Transportlīdzekļa pārreģistrācijas diena nevar būt uzskatāma par atsavināšanas dienu. Praksē par transportlīdzekļa atsavināšanas dienu ir uzskatāms datums, kad ir noslēgts transportlīdzekļa pārdošanas līgums vai panākta mutiska vienošanās par transportlīdzekļa pārdošanu.

[3.7] Spriedumā norādīts, ka pieteicējs nav rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks. Nav saprotams, kāpēc tiesa uzskata aktīvu atsavināšanu, kura rezultātā notika aizdevuma daļēja atmaksa, par tādu darbību, kuru nevar veikt krietns un rūpīgs saimnieks.

[4] Valsts ieņēmumu dienests paskaidrojumos par kasācijas sūdzību norāda, ka apgabaltiesas spriedums ir tiesisks, bet kasācijas sūdzība nav pamatota.

[5] Viedokli par likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta piemērošanu kontekstā ar apstākli, ka juridiskā persona, kurai nodokļu parāds ir izveidojies, jau ir izslēgta no komercreģistra un tās nokavētie nodokļu maksājumi jau ir dzēsti, sniegusi Finanšu ministrija.

Finanšu ministrija, norādot uz likumdevēja mērķi, ieviešot nodokļu parādu atlīdzinājuma no valdes locekļiem regulējumu, kā arī interpretējot likuma 25.panta pirmās daļas 7.punktu (nodokļu parādu dzēšana) un 61.panta devīto daļu (kur noteikta juridiskās personas un tās valdes locekļa solidārā atbildība), sniedza viedokli, ka

likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.pants ir piemērojams arī tad, ja juridiskā persona ir izslēgta no komercreģistra un ja tās nokavētie nodokļu maksājumi jau ir dzēsti.

Pieteicējs nepiekrīta Finanšu ministrijas apsvērumiem, savukārt Valsts ieņēmumu dienests atbalstīja ministrijas viedokli.

Motīvu daļa

[6] Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmo daļu Valsts ieņēmumu dienestam ir tiesības uzsākt procesu par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu budžetam no personas, kura ir bijusi šīs juridiskās personas valdes loceklis vai kura faktiski īsteno valdes funkcijas un uzdevumus laikā, kad attiecīgie nokavētie nodokļu maksājumi ir izveidojušies, ja tiek izpildīti visi turpmāk minētie kritēriji: 1) nokavēto nodokļu maksājumu summa pārsniedz 50 Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummu; 2) lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu ir paziņots juridiskajai personai; 3) ir konstatēts, ka pēc tam, kad pieņemts lēmums par nodokļu revīzijas (audita) veikšanu, nosūtīts paziņojums par datu atbilstības pārbaudes laikā konstatētajām konkrētajām neatbilstībām starp nodokļu maksātāja iesniegto informāciju un nodokļu administrācijas rīcībā esošo informāciju, noformēts tematiskās pārbaudes akts, ja tematiskās pārbaudes laikā konstatēti būtiski pārkāpumi, kas liecina par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, kā arī pēc nokavēto nodokļu maksājumu izveidošanās juridiskā persona ir atsavinājusi sev piederošos aktīvus un valdes locekļa darbības vai bezdarbības rezultātā nav pilnā apmērā veikti juridiskās personas nokavētie nodokļu maksājumi likumā noteiktajos termiņos; 4) ir sastādīts akts par piedziņas neiespējamību; 5) juridiskā persona nav izpildījusi Maksātnespējas likumā noteikto pienākumu iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu.

Senātā ir noskaidrojams, vai likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmā daļa ir piemērojama apstākļos, kad juridiskā persona ir izslēgta no komercreģistra un tās nodokļu parādi ir dzēsti.

[7] Nodokļu parādu dzēšanu reglamentē likuma „Par nodokļiem un nodevām” 25.pants.

Panta pirmā daļa paredz, ka valsts budžetā pilnīgi vai daļēji ieskaitāmo nodokļu parādus, kā arī nokavējuma naudas un soda naudas dzēš Valsts ieņēmumu dienests šādos gadījumos: fiziskajai personai – nodokļu maksātājam – viņa nāves gadījumā, ja nav iespējams no mantiniekiem piedzīt nodokļu parādus, kā arī ar tiem saistītās soda naudas, nokavējuma naudas (3.punkts); nodokļu maksātājam attiecībā uz bezstrīda kārtībā piedzenamiem nokavētiem nodokļu maksājumiem – ja lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu ir zaudējis spēku saskaņā ar šā likuma 26.panta devītās daļas 4.punktu (4.punkts); nodokļu maksātājam – šā likuma 26.panta 6.¹daļā paredzētajā gadījumā, ja triju gadu laikā no maksājuma termiņa iestāšanās nav pieņemts lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu (5.punkts); individuālajam (ģimenes) uzņēmumam (arī zemnieku vai zvejnieku saimniecībai) – dibinātāja (īpašnieka) nāves gadījumā, ja nav iespējams no mantiniekiem piedzīt nodokļu parādus, kā arī soda naudas un nokavējuma naudas (6.punkts); nodokļu maksātājam – ja nodokļu maksātājs normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos ir izslēgts no Uzņēmumu reģistra reģistriem un, ja to paredz [Komerclikums](#), iestājas kreditoru prasījumu tiesību noilgums (7.punkts).

Likuma 26.panta 6¹.daļa noteic, ka nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu, izņemot muitas nodokli un citus līdzvērtīgus maksājumus, neuzsāk, ja piedzenamā parāda kopsomma nav lielāka par 15 *euro*. Savukārt likuma 26.panta devītās daļas 4.punkts paredz, ka lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu zaudē spēku, ja lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu nav izpildīts šā panta astotajā daļā noteiktajā termiņā (t.i., triju gadu laikā) un nodokļu administrācijas rīcībā ir apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību, izņemot lēmumu attiecībā uz juridisko personu. Attiecībā uz juridiskajām personām lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu zaudē spēku, ja ir sastādīts akts par piedziņas neiespējamību un gada laikā pēc tā sastādīšanas nodokļu administrācija nav ieguvusi informāciju, saskaņā ar kuru tai būtu pamats veikt darbības, lai izpildītu lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu.

No likuma 25.panta pirmajā daļā uzskaitītajiem gadījumiem (tostarp kopsakarā ar 26.panta 6¹.daļu un devītās daļas 4.punktu) izriet, ka likumdevējs nodokļu parādu dzēšanu ir paredzējis situācijās, kad nodokļu parādu atgūšana vairs nav iespējama vai nu faktisku vai tiesisku apstākļu dēļ vai arī tā nav racionāla. Tāpat no šī

uzskaitījuma, kā arī no parādu dzēšanas jēgas izriet, ka ar parādu dzēšanu valsts pēc būtības vairs nepretendē uz šo nodokļu parādu atgūšanu un galīgi atsakās no savām prasījuma tiesībām. Senāts arī agrāk ir atzinis, ka lēmums par nodokļu parādu dzēšanu rada tādas tiesiskas sekas kā parāda neesību, proti, tas noteic parāda izbeigšanos (*Senāta 2015.gada 7.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-1054/2014, A420512413, 6.punkts*).

Minētais attiecināms arī uz likuma „Par nodokļiem un nodevām” 25.panta pirmās daļas 7.punktu, kas ir izskatāmās lietas gadījums. Proti, ja nodokļu maksātājs normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos ir izslēgts no komercreģistra, tad ir likumsakarīgi, ka nav vairs iespējama nodokļu parādu piedziņa, jo neeksistē tiesību subjekts, no kā parādi būtu piedzenami. Šeit arī jāņem vērā, ka likumdevējs Komerclikumā ir paredzējis noteiktu procedūru sabiedrības darbības izbeigšanai un izslēgšanai no komercreģistra, kuras ietvaros ir paredzēta kreditoru aizsardzība, tostarp maksātnespējas procesa īstenošana (sk. Komerclikuma XIV sadaļu „Kapitālsabiedrības darbības izbeigšana un likvidācija”). Tādējādi, ja sabiedrība tiek izslēgta no komercreģistra, prezumējams, ka visas procedūras, kuras ir vērstas uz parādu piedziņu un kreditoru prasījumu apmierināšanu, ir īstenotas un izslēgšana no komercreģistra ir noslēdzoša darbība, kas citstarp apstiprina, ka parāda atgūšana vairs nav iespējama.

Ievērojot to, ka nodokļu parāda dzēšana noteic parāda izbeigšanos jeb rada tādas tiesiskas sekas kā parāda neesību, tad nav arī iespējama tā atlīdzināšana saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmo daļu. Citiem vārdiem, apstākļos, kad nodokļu parādi ir dzēsti, minētā tiesību norma nav piemērojama.

[8] Turklāt no likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta, kur reglamentēta kārtība, kādā tiek pieņemts lēmums par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu no valdes locekļa, tiešā teksta un procedūras kopumā izriet likumdevēja iecere, ka šo procedūru paredzēts īstenot vēl tad, kad juridiskā persona pastāv.

Panta pirmā daļa paredz: ja ir konstatēti šā likuma 60.panta pirmajā daļā noteiktie kritēriji, dienests triju mēnešu laikā no akta par piedziņas neiespējamību sastādīšanas dienas rakstveidā brīdina *juridisko personu un valdes locekli* par to, ka tiek uzsākts process par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu budžetam no attiecīgā juridiskās personas valdes locekļa.

Panta otrā daļa noteic: ja *juridiskā persona vai valdes loceklis*, kura pilnvaru laikā nokavētie nodokļu maksājumi izveidojušies, 15 dienu laikā pēc šā panta pirmajā daļā minētā rakstveida brīdinājuma paziņošanas *iesniedz tiesā tiesiskās aizsardzības procesa vai maksātnespējas procesa pieteikumu, vai veic nokavēto nodokļu maksājumu nomaksu*, Valsts ieņēmumu dienests pēc tam, kad pieņemts tiesas nolēmums par tiesiskās aizsardzības procesa uzsākšanu vai nodokļu maksātāja maksātnespējas procesa pasludināšanu, vai Valsts ieņēmumu dienests konstatējis, ka nokavēto nodokļu maksājumu samaksa veikta pilnā apmērā, ne vēlāk kā 10 darbadienu laikā pēc minēto faktu konstatācijas izbeidz procesu par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu budžetam no juridiskās personas valdes locekļa.

Atbilstoši panta trešajai daļai valdes loceklim ir tiesības viena mēneša laikā no brīdinājuma saņemšanas dienas iesniegt paskaidrojumus un pierādījumus par iemesliem, kāpēc nav ticis iesniegts maksātnespējas pieteikums, kā arī par to, ka valdes loceklis nav atbildīgs par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu izveidošanos un juridiskās personas aktīvu atsavināšanu. Saskaņā ar panta sesto daļu dienests izvērtē tā rīcībā esošos dokumentus un pieņem lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu vai informē valdes locekli par to, ka process par valdes locekļu atbildību par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu budžetam tiek izbeigts.

Ja tiek pieņemts lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu, tad saskaņā ar panta devīto daļu pēc tam, kad šis lēmums kļuvis neapstrīdams vai nepārsūdzams, lēmumā norādītais adresāts – valdes loceklis atbild par juridiskās personas nokavētajām nodokļu saistībām *solidāri ar juridisko personu*.

Panta vienpadsmitā daļa noteic, ka dienests, pamatojoties uz valdes locekļa iesniegumu, atceļ lēmumu par nokavēto maksājumu atlīdzināšanu gadījumā, kad tiesa *attiecībā uz juridisko personu pieņem nolēmumu par tiesiskās aizsardzības procesa uzsākšanu vai juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu*. Šajā nodaļā noteiktais regulējums neierobežo Valsts ieņēmumu dienesta tiesības izmantot Maksātnespējas likumā noteiktās iespējas vērst piedziņu pret valdes locekli.

No iepriekš minētajām tiesību normām izriet, ka, uzsākot procesu par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu no valdes locekļa, juridiskajai personai vai valdes loceklim ir tiesības iesniegt tiesā tiesiskās aizsardzības procesa vai maksātnespējas procesa pieteikumu, kas gadījumā, ja tiesa pieņem attiecīgu nolēmumu, kalpo par pamatu procesa par parādu atlīdzināšanu no valdes locekļa izbeigšanai. Taču situācijā, kad juridiskā persona vairs nepastāv, valdes loceklis nevar izmantot šo likumā paredzēto iespēju. Tāpat iepriekš minētās tiesību normas paredz, ka procesa par parādu atlīdzināšanu no valdes locekļa gaitā valdes loceklis atbild par juridiskās personas nokavētajām nodokļu saistībām solidāri ar juridisko personu. Tātad likums paredz Valsts ieņēmumu dienestam alternatīvu parādus piedzīt gan no juridiskās personas, gan no valdes locekļa, kas vienlaikus arī nozīmē, ka juridiskajai personai ir jāpastāv, lai šāda alternatīva būtu iespējama.

Finanšu ministrija savā viedoklī uzsvērusi, ka solidaritātes princips nenozīmē, ka, atbrīvojot no saistībām vienu solidāri atbildīgo parādnieku, atbrīvoti no saistībām tiktu arī pārējie (šeit gan jāatzīmē, ka Finanšu ministrija, pamatojot savu viedokli, atsaukusies uz Senāta 2017.gada 15.decembra spriedumu lietā Nr. SKC-330/2017, [ECLI:LV:AT:2017:1215.C10084013.1.S](https://eclis.lv/AT:2017:1215.C10084013.1.S), kur parādnieka saistība izbeigusies ar uzņēmuma pāreju, saistībai un prasījuma tiesībām pārejot uz uzņēmuma ieguvēju, kas neatbilst situācijai, kad beidzis pastāvēt viens parādnieks – juridiskā persona). Senāts tam vispārīgi piekrīt. Vienlaikus, iztulkojot likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta devīto daļu, minētais neļauj secināt, ka likumdevēja nolūks, paredzot valdes locekļa un sabiedrības solidāro atbildību, ir bijis noregulēt situāciju, kad juridiskā persona ir beigusī pastāvēt.

Ievērojot minēto, iztulkojot likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta tiesību normas arī gramatiski, nevar nonākt pie secinājuma, ka nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanas no valdes locekļa procesa uzsākšana ir iespējama tad, kad juridiskā persona vairs nepastāv. Līdz ar to arī šādā kontekstā likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta pirmā daļa nav piemērojama.

[9] Finanšu ministrija un Valsts ieņēmumu dienests, reaģējot uz ministrijas viedokli, norādījuši uz likumdevēja mērķiem, ieviešot regulējumu par nodokļu parādu atlīdzināšanu no valdes locekļa. Ņemot vērā likumdevēja mērķus, Finanšu ministrija arī uzsvērusi, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.panta piemērošanā nav izšķirošas nozīmes apstāklim, ka valdes locekļa vadītā juridiskā persona ir izslēgta no komercreģistra un tās nokavētie nodokļu maksājumi ir dzēsti, jo juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšana ir valdes locekļa personiskā atbildība par normatīvajos aktos noteikto pienākumu nepildīšanu vai nepienācīgu pildīšanu un tikai šauri specifiskos gadījumos.

Likumprojekta, ar kuru likumā „Par nodokļiem un nodevām” ieviesta XI nodaļa „Juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšana” (likums „Grozījumi likumā „Par nodokļiem un nodevām””, pieņemts 2014.gada 17.decembrī, stājies spēkā 2015.gada 1.janvārī), anotācijā (pieejama: <https://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/EB75F1CD6B5CDDFF5C2257DA900470C22?OpenDocument>) norādīts, ka likumprojekta mērķis ir paaugstināt nodokļu iekasēšanas un administrēšanas efektivitāti, kā arī paaugstināt juridisko personu esošo vai bijušo valdes locekļu atbildības līmeni attiecībā uz juridiskās personas nodokļu un citu obligāto maksājumu samaksu valsts vai pašvaldību budžetā un citu tai normatīvajos aktos noteikto pienākumu izpildi. Ieviešot šo likumprojektu, tiktu radīts mehānisms, kādā veidā Valsts ieņēmumu dienests būs tiesīgs pieprasīt valdes loceklim segt juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu saistības. Valdes loceklim noteiktos gadījumos tiek noteikta personiskā atbildība par juridiskās personas nokavētajiem nodokļu maksājumiem. Vienlaikus anotācijā norādīts, ka dienests varēs izvērtēt valdes locekļa pienākumu atlīdzināt juridiskās personas nokavētos nodokļu maksājumus tikai gadījumā, ja juridiskai personai nebūs pasludināts maksātnespējas process, tiesiskās aizsardzības process vai ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process. Anotācijā atzīts, ka, uzliekot pienākumu valdes loceklim atbildēt par juridiskās personas nokavētajiem nodokļu maksājumiem gadījumā, kad nav izpildīts Maksātnespējas likuma 60.panta trešajā daļā noteiktais pienākums, tiktu veicināta minētā pienākuma izpilde, tādējādi ne tikai uzlabojot nodokļu administrēšanu kopumā, bet arī veicinot komercdarbības vides sakārtošanu, izslēdzot no tās parādniekus, kuri faktiski neveic komercdarbību un ar savu darbību vai bezdarbību maldina citus tirgus dalībniekus.

Senāts, ievērojot anotācijā identificēto problēmu aprakstu un likumdevēja mērķus, atzīst, ka tas tomēr neliecina par likumdevēja nolūku paredzēt, ka nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzinājums no valdes locekļa ir iespējams arī tad, ja juridiskā persona ir izslēgta no komercreģistra un nodokļu parādi ir dzēsti. Senāts no anotācijas

konstatē, ka viens no likumdevēja mērķiem ir sakārtot uzņēmējdarbības vidi, no tās izslēdzot tādus uzņēmumus, kuri ir faktiski maksātnespējīgi, bet tajā pašā laikā neiesniedz maksātnespējas procesa pieteikumu. Tāpat, veicinot maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu, tiktu apturēts nodokļu parādu pieaugums, kā arī maksātnespējas procesa ietvaros tiktu nodrošināta kreditoru tiesību aizsardzība, piemēram, administratoram iesniedzot prasību par tādu darījumu atzīšanu par spēkā neesošiem, kuri ir radījuši juridiskai personai un kreditoriem zaudējumus. No anotācijas kopumā izriet, ka valdes locekļa personiskās atbildības par juridiskās personas nokavētajiem nodokļu maksājumiem noteikšanas pamatā ir likumdevēja nolūks panākt, ka tiek iesniegts maksātnespējas procesa pieteikums. Proti, nodokļu parādu samaksas pienākuma noteikšana primāri kalpo kā veicinošs līdzeklis maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanai. Par to liecina ne tikai anotācija kopumā, bet arī anotācijā tieši norādītais, ka gadījumā, ja juridiskā persona būs atzīta par maksātnespējīgu, tad Valsts ieņēmumu dienests vairs nevarēs izvērtēt valdes locekļa pienākumu atlīdzināt juridiskās personas nodokļu parādus. Pie šāda secinājuma ir nonākusi arī Satversmes tiesa. Proti, Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60., 61. un 62.pants tiek piemērots tikai tādā gadījumā, ja juridiskās personas maksātnespējas process nav ierosināts. Apstrīdētajās normās noteiktais process nevar notikt vienlaikus ar maksātnespējas procesu. Ja apstrīdētajās normās noteiktais process ir uzsākts, bet vēlāk ierosināts juridiskās personas maksātnespējas process, Valsts ieņēmumu dienests izbeidz procesu par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu no tās valdes locekļiem (*Satversmes tiesas 2016.gada 15.novembra sprieduma lietā Nr. 2015-25-01 11.3.2.punkts*). Minētais tiek secināt, ka strīdus regulējuma mērķis primāri ir nodrošināt, ka tiek iesniegts maksātnespējas procesa pieteikums. Tas nozīmē, ka likumdevēja nolūks bija noregulēt situāciju attiecībā uz pastāvošu juridisku personu, nevis uz tādu personu, kas jau ir izslēgta no komercreģistra.

Attiecībā par nodokļu iekasēšanu Senāts nenoliedz šā mērķa nozīmīgumu. Tomēr ir jāatgādina, ka nodokļu iekasēšanai ir jānotiek likumā noteiktā kārtībā un tai arī jābūt iespējamai. Turklāt ir jāatgādina jau iepriekš minētais, ka arī procesā, kura ietvaros tiek izbeigta sabiedrības darbība un rezultātā tā tiek izslēgta no komercreģistra Komerclikumā noteiktā kārtībā, ir iespējama kreditoru aizsardzība, tostarp nodokļu parādu kontekstā.

Šādos apstākļos nav arī pamatots Finanšu ministrijas apgalvojums, ka gadījumā, ja juridiskās personas izslēgšana no komercreģistra būtu paredzēts kā ierobežojums nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanai, tad netiktu sasniegts likumdevēja izvirzītais mērķis motivēt valdes locekļus rūpīgāk pildīt likumā noteiktos pienākumus, bet gan tieši pretēji – tiktu panākta rīcība, ka valdes loceklis, lai izvairītos no atbildības par juridiskās personas nokavētajiem nodokļu maksājumiem, būtu motivēts veikt Komerclikuma 314.¹panta pirmajā un otrajā daļā uzskaitītos pārkāpumus, lai tādējādi panāktu juridisko personu izslēgšanu no Uzņēmumu reģistra vienkāršotās likvidācijas rezultātā.

Senāts norāda, ka Komerclikuma 314.¹panta pirmajā un otrajā daļā paredzētās komercreģistra iestādes un nodokļu administrācijas tiesības izbeigt sabiedrības darbību negarantē sabiedrības iespēju izvairīties no atbildības par nodokļu parādiem. Šīs normas vienīgi paredz vienkāršotu procedūru sabiedrības darbības izbeigšanai un vēlāk arī izslēgšanai no komercreģistra noteiktu likumā paredzētu apstākļu iestāšanās gadījumā (piemēram, konkrētajā gadījumā konstatēts, ka sabiedrība nav sasniedzama juridiskajā adresē). Tomēr, ja vien kreditors rūpīgi seko sava parādnieka saistību izpildei, tad arī šā procesa ietvaros ir iespējams nonākt līdz maksātnespējas procesam, tādējādi pēc būtības sasniedzot to pašu mērķi, kam ir paredzēts likuma „Par nodokļiem un nodevām” 60.pants.

[10] Finanšu ministrija, kuras viedokli atbalsta arī Valsts ieņēmumu dienests, atsaucoties uz Senāta praksi (*Senāta 2020.gada 21.maija lēmuma lietā Nr. SKK-173/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0521.15830010413.6.L](#), 12.punkts*), norādījusi, ka krimināllietās par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, kurās Valsts ieņēmumu dienests ir pieteicis kaitējuma kompensāciju valsts vārdā, ir atzīts, ka faktam, ka komersants ir izslēgts no komercreģistra, nav nozīmes, lemjot jautājumu par valstij nodarīto zaudējumu piedziņu no apsūdzētā kā minētā komersanta atbildīgās amatpersonas.

Senāts atzīst, ka konkrētās lietas apstākļos nav pamata atsaukties uz minēto Senāta praksi, jo, kā tas izriet no iepriekš minētā, likumdevējs, papildinot likumu „Par nodokļiem un nodevām” ar XI nodaļu „Juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšana”, nav paredzējis šīs tiesību normas piemērot situācijā, kad juridiskā persona ir izslēgta no komercreģistra un nodokļu parādi ir dzēsti.

[11] Apgabaltiesa, pievienojoties rajona tiesas apsvērumiem saistībā ar šeit izskatāmo strīdus jautājumu, vienlaikus nepamatoti neatbildot uz pieteicēja apelācijas sūdzībā izvirzītajiem argumentiem, atzinusi, ka nokavēto nodokļu maksājumu piedziņa no pieteicēja ir iespējama arī tad, ja juridiskā persona ir izslēgta no komercreģistra un parādi ir dzēsti. Senāts tiesas spriedumā nerod pamatojumu šim secinājumam.

Vispirms jāatzīmē, ka tiesa nepamatoti norādījusi uz nepieciešamību pieteicējam konkretizēt argumentu par to, kādas tiesības pieteicējam tiek liegtas, ja procedūra par nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu no valdes locekļa tiek uzsākta pēc tam, kad juridiskā persona jau ir izslēgta no komercreģistra. Senāts konstatē, ka pieteicējs pieteikumā tiesai bija norādījis, ka viņam tiek liegtas likuma „Par nodokļiem un nodevām” XI nodaļā „Juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšana” reglamentētās tiesības. Pieteicējs arī uzskaitījis šīs tiesības (dienests nevar nosūtīt sabiedrībai brīdinājumu; pieteicējam nav iespējams iesniegt sabiedrības maksātnešpējas procesa pieteikumu; nevar tikt piemērots solidaritātes princips). Senāts atzīst, ka tādējādi pieteicējs ir precīzi norādījis uz tiesībām, kas viņa ieskatā pieteicējam izriet no tiesību normām. Tiesai bija pienākums analizēt šīs tiesību normas un izdarīt savus secinājumus, ko tiesa nav darījusi. Tā vietā tiesa vien atgādinājusi pieteicēja pienākumus, tostarp iesniegt maksātnešpējas procesa pieteikumu, neskaidrojot, kā tas ir iespējams kontekstā ar faktu, ka sabiedrība ir izslēgta no komercreģistra.

Tāpat tiesa noraidījusi pieteicēja argumentu, ka parādu dzēšana nozīmē, ka šo maksājumu atlīdzināšana no pieteicēja nav iespējama. Šai sakarā tiesa norādījusi tikai uz likuma „Par nodokļiem un nodevām” 61.panta tiesību normām (sistēmiski neanalizējot tiesisko regulējumu, kas saistās ar parādu dzēšanu), konstatējot, ka tajās nostiprinātā procedūra ir ievērota, savukārt pieteicējs nav izpildījis savus no šīm tiesību normām izrietošos pienākumus. Šai sakarā tiesa, pēc būtības nemaz neiedziļinoties tiesību normās, kas reglamentē parādu atlīdzināšanu no valdes locekļa, atzinusi, ka likumdevējs nav paredzējis kā nosacījumu procesa uzsākšanai šīs juridiskās personas faktisku pastāvēšanu procesa uzsākšanas brīdī. Vienlaikus tiesa savu secinājumu izdarījusi, balstoties uz tās ieskatā racionālu izskaidrojumu, ka faktu par nodokļu parāda esību dienests var konstatēt, veicot nodokļu kontroles pasākumus trīs gadu laikā no attiecīgā nodokļa samaksas termiņa. Tādējādi esot iespējams, ka brīdī, kad tiek konstatēts nodokļu parāds, juridiskā persona ir jau likvidēta. Tiesa nav norādījusi, no kādām tiesību normām izriet šāds secinājums. Senāts vērs uzmanību, ka atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.pantam nodokļu auditu parasti veic un nodokļu maksājumus precīzē konkrētam nodokļu maksātājam, attiecībā uz kuru audita rezultātā tiek izdots administratīvais akts, kas tad arī rada saistošas tiesiskas sekas un pienākumu samaksāt budžetā papildus aprēķinātos nodokļus. Šādu administratīvo aktu nav iespējams izdot attiecībā uz nodokļu maksātāju, kas vairs nepastāv.

Tiesa, pamatojot to, ka valdes locekļa atbildība neizbeidzas līdz ar juridiskās personas izslēgšanu no komercreģistra (tiesa gan vienmēr lieto jēdzienu „likvidācija”), atsaukusies arī uz Komerclikuma 169.panta piekto daļu un Maksātnešpējas likuma 72.¹panta trešo daļu.

Komerclikuma 169.pants reglamentē valdes un padomes locekļu atbildību. Panta piektā daļa paredz, ka prasījumi pret valdes un padomes locekli noilgst piecu gadu laikā no zaudējumu nodarīšanas dienas.

Senāts, pirmkārt, norāda, ka minētais pants regulē attiecības starp sabiedrību un tās valdes locekli. Otrkārt, konkrētā tiesību norma neregulē jautājumu par to vai prasījumus pret valdes locekli var izvirzīt arī tad, ja sabiedrība ir izslēgta no komercreģistra. Tieši pretēji – pants kopumā un arī panta piektā daļa paredz sabiedrības tiesības noteiktā laikā vērsties pret valdes locekli ar prasījumu par zaudējumu piedziņu, kas nozīmē, ka sabiedrībai ir jāpastāv, lai tā šādu prasījumu varētu izvirzīt.

Attiecībā par atsauci uz Maksātnešpējas likuma 72.¹panta trešo daļu vispirms jāatzīmē, ka šis pants reglamentē valdes locekļu atbildību iepretim parādniekam (sabiedrībai) par dokumentu nenodošanu maksātnešpējas procesa ietvaros. Atbilstoši panta trešajai daļai maksātnešpējas procesā prasību pret valdes locekli parādnieka vārdā ceļ maksātnešpējas procesa administrators. Senāts konstatē, ka pants kopumā, gan arī panta trešā daļa reglamentē situāciju, kad sabiedrība (parādnieks) vēl pastāv, jo pretējā gadījumā nebūtu iespējams maksātnešpējas process, nedz arī parādnieka vārdā izvirzīt prasījumus. Vienlaikus panta trešās daļas 3.teikums paredz, ka gadījumā, ja administrators nav cēlis šādu prasību, gada laikā pēc maksātnešpējas procesa pabeigšanas prasību ir tiesīgs celt kreditors sava nesegta prasījuma apmērā. Senāts atzīst, ka šī tiesību norma vispārīgi ļauj kreditoram vērsties pret

valdes locekli arī pēc sabiedrības (parādnieka) izslēgšanas no komercreģistra. Tomēr šeit ir jāņem vērā, ka likumdevējs šādas tiesības kreditoram ir īpaši paredzējis, turklāt – konkrētos faktiskajos apstākļos, proti, ja valdes loceklis nav izpildījis konkrētus pienākumus (nav nodevis dokumentus) maksātnespējas procesa ietvaros, kas nozīmē, ka maksātnespējas procesa ietvaros varētu būt apgrūtināta iespēja segt kreditoru prasījumus tieši dokumentu nenodošanas dēļ. Šādā situācijā kreditors faktiski nonāk strupceļā, kad ar maksātnespējas procesa palīdzību, kura galvenais mērķis ir parādnieka saistību izpilde, nav iespējams segt kreditoru prasījumus tikai tā iemesla dēļ, ka valdes locekļi nenodod administratoram dokumentus. Šādos apstākļos Senāts saskata pamatu piešķirt kreditoram tiesības vērsties pret valdes locekļiem arī tad, ja sabiedrība (parādnieks) jau ir izslēgta no komercreģistra. Taču izskatāmajā lietā ir citi faktiskie un tiesiskie apstākļi, proti, sabiedrība no komercreģistra ir izslēgta, iespējamam kreditoram neīstenojot visas šā procesa ietvaros iespējamās kreditoru aizsardzības tiesības, tostarp pieteikt kreditora prasījumu un secīgi arī nonākt līdz maksātnespējas procesa ierosināšanai. Citiem vārdiem, kreditora prasījumu apmierināšanas iespēja ir izslēgta nevis valdes locekļa dēļ, bet gan paša kreditora rīcības dēļ. Tādējādi nav pamatoti vilkt paralēles starp izskatāmās lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem un Maksātnespējas likuma 72.¹panta trešās daļas 3.teikumā paredzētajām kreditoru tiesībām.

[12] Ievērojot iepriekš minēto, Senāts atzīst, ka apgabaltiesa nepareizi interpretējusi un piemērojusi tiesību normas, kas ir pamats sprieduma atcelšanai. Ņemot to vērā, kā arī ievērojot procesuālās ekonomijas principu, Senāts neatbild uz pārējiem pieteicēja kasācijas sūdzības argumentiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.¹panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 9.maija spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai;

atmaksāt /Persona A/ drošības naudu 70 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

Dz. Amerika

A. Kovaļevska

D. Makarova